

แนวทางการส่งเสริมและพัฒนานักศึกษาพิการในระดับอุดมศึกษา Guidelines for Promoting and Developing Disabilities Students in Higher Education

ธีระศักดิ์ ดาแก้ว *

อุมาพร ไวยรัตน์ **

เพิ่มพร สุ่มมาตย์ ***

สวาท ยุคะล้ง ****

บทคัดย่อ

การส่งเสริมและพัฒนานักศึกษาพิการในระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ได้มีการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักศึกษาพิการ (DSS : Disability Support Services Center) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการและสนับสนุนด้านการศึกษแก่นักศึกษาพิการเพื่อให้ นักศึกษาพิการได้รับข่าวสารเข้าร่วมกิจกรรมของทางมหาวิทยาลัย มีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสม อีกทั้งสามารถปรับตัวในการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้ โดยมีแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนากับนักศึกษาพิการให้ประสบความสำเร็จ คือ 1. หลักในการทำงานกับนักศึกษาพิการ เป็นการสร้างความเข้าใจทั้งผู้ปฏิบัติและนักศึกษาพิการ ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม ได้รับโอกาสเท่าเทียมกับบุคคลอื่น 2. การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด Universal design 3. ส่งเสริมทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักศึกษาพิการ ให้มีทักษะพัฒนาตนเองจนประสบความสำเร็จ ซึ่งศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักศึกษาพิการ (DSS : Disability Support Services Center) ได้จัดโครงการเพื่อให้นักศึกษาพิการได้มีโอกาสเรียนรู้บทบาท หน้าที่ ตลอดจนทักษะที่จำเป็นสำหรับการศึกษาเล่าเรียนและการใช้ชีวิตได้อย่างเท่าเทียมกับนักศึกษาปกติ

ABSTRACT

The support and development of disabled students in higher education at Roi-et Rajabhat University has resulted in establishing the Center of Disability Support Service (DSS) to serve and support the education of students with disabilities, to encourage disabled students to assess information, and to participate university activities. In addition, DSS also helps students with their learning style adaptation and with lives with others. The guidelines for promoting and

developing disability students' attainment consisted of: 1) the principle of understanding both practitioners and disabled students based on moral, ethics, and equality. 2) Following the university policy by using universal design. 3) Promoting disabilities students executive function strategies for their accomplishment. There were many projects supporting disabled students in DSS which included roles, skills needed for learning as well as equality of life-education.

คำสำคัญ : นักศึกษาพิการ, อุดมศึกษา, การส่งเสริมและพัฒนา

Keywords : Disabilities Students, Higher Education, Promoting and Development

บทนำ

การจัดการศึกษาสำหรับผู้พิการตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ได้มีการกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งรับคนพิการเข้าศึกษาตามความเหมาะสม สถาบันใดปฏิเสธให้ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่มีความเป็นธรรมตามกฎหมายกำหนด (พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551. 2551) นอกจากนี้ ยังมีระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2552 ยังกำหนดแนวทางปฏิบัติสำหรับนักศึกษาพิการในระดับอุดมศึกษาในระหว่างการศึกษาให้สถาบันอุดมศึกษาจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยี สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักศึกษาพิการแต่ละคน

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จึงได้คำนึงถึงการพัฒนานักศึกษาพิการให้มีคุณสมบัติของบัณฑิตที่มีคุณภาพ คุณธรรม และมีอัตลักษณ์ทั้งด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และด้านความรู้เช่นเดียวกับนักศึกษาปกติในมหาวิทยาลัยเดียวกัน เพื่อตอบสนองกฎหมายและนโยบายด้านการจัดการศึกษาสำหรับ นักศึกษาพิการ เรียนร่วมในระดับอุดมศึกษาตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดจึงได้จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักศึกษาพิการ (DSS) มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ขึ้น ในวันที่ 21 มีนาคม 2556 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้บริการและสนับสนุนด้านการศึกษาแก่นักศึกษาพิการ เพื่อให้ นักศึกษาพิการได้รับ ข่าวสาร เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ มีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสม อีกทั้งสามารถปรับตัวในการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้ ซึ่งในปีการศึกษา 2559 มี นักศึกษาพิการทั้งหมด 13 คน โดยมีบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็นจำนวน 8 คน บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพจำนวน 3 คน และบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจำนวน 2 คน การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักศึกษาพิการ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด (ศูนย์DSS) ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากคณะกรรมการการอุดมศึกษาในปีการศึกษา 2558 ทั้งหมด 5 รายการ เป็นจำนวนเงิน 776,040 บาท ในการดำเนินโครงการจัดซื้อครุภัณฑ์ประจำศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักศึกษาพิการ โครงการจัดทำห้องบันทึกเสียง โครงการผลิตหนังสือเสียงเพื่อคนพิการ โครงการผลิตหนังสือเสียงเพื่อคนพิการ โครงการประชุมสัมมนาเตรียมความพร้อมนักการศึกษาพิการ และบุคลากรก่อนเปิดภาคเรียน และคำวัสดุสำหรับดำเนินกิจกรรมและใช้ในศูนย์บริการนักศึกษาพิการ นอกจากนี้ทางศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักศึกษาพิการยังได้รับงบประมาณจากทางมหาวิทยาลัยให้ทำกิจกรรมเสริมอื่น เช่น โครงการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษสำหรับ นักศึกษาพิการ โครงการ O&M (Orientation and Mobility Training) การฟื้นฟูสมรรถภาพคนตาบอดด้วยการทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว ฯลฯ เพื่อให้ นักศึกษาพิการได้ทำกิจกรรมร่วมกัน และได้รับประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ตลอดระยะเวลาในการศึกษา โดยยึดหลักของการทำงานร่วมกับนักศึกษาพิการ การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยตามแนวคิด Universal Design และการประชุมและหารือร่วมกันของบุคลากรประจำศูนย์ DSS เกี่ยวกับวิถีทางที่จะพัฒนานักศึกษาพิการ

ให้ประสบความสำเร็จ มีนักศึกษาพิการเพียงบางส่วนที่ไม่สามารถศึกษาต่อจนสำเร็จการศึกษาได้ ซึ่งจากการสัมภาษณ์นักศึกษาพิการที่พักการเรียนและลาออก พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนของนักศึกษามีหลายปัจจัยที่ส่งผลให้ไม่สามารถศึกษาต่อภายในระยะเวลาที่กำหนด ทางศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ฯ จึงนำปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ในปีการศึกษาที่ผ่านมา ร่วมวางแผนการแก้ไขและป้องกัน ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยการติดตามและช่วยเหลือนักศึกษาที่กำลังศึกษาอย่างใกล้ชิด การช่วยเหลือพวกเขาในระยะเปลี่ยนผ่านระหว่างการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษาสู่อุดมศึกษา (Tinto. 1993) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับการดูแลและช่วยเหลือนักศึกษาพิการพบว่า นักศึกษาควรได้รับการสนับสนุนให้มีกระบวนการกลุ่มที่หลากหลายและโปรแกรมเพื่อสร้างความตระหนักและการรับรู้เกี่ยวกับการใช้ชีวิตสำหรับนักศึกษาพิการทุกประเภท (James and other. 2009) ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างทักษะการตัดสินใจต่อปัจจัยต่างๆที่อาจเข้ามากระทบซึ่งมีผลต่อการคงอยู่และการจบการศึกษาของนักศึกษาพิการ (Belch. 2004) และให้นักศึกษาเรียนรู้เรื่องราวของรุ่นพี่และสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับนักศึกษาพิการรุ่นพี่ที่ประสบความสำเร็จในชีวิต ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมซึ่งประกอบด้วย ความใส่ใจ (Attention) การจดจำ (Retention) การแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบ (Reproduction) และแรงจูงใจ (พรณี ช. เจนจิต. 2550) มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด มี นักศึกษาพิการต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ ได้แก่ นางสาว น้ำฝน บัวหิรัญ นักศึกษาพิการทางการเห็นของคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ผู้มีการเรียนอยู่ในระดับดีเยี่ยม มีความประพฤติดี และมีความสามารถพิเศษในการเขียนเรียงความ เขียนเรื่องสั้น และเขียนกลอน ได้รับการคัดเลือกให้เป็นนักศึกษาพระราชทานประจำปีการศึกษา 2558 ซึ่งเป็นบทพิสูจน์ได้ว่าหากนักศึกษาพิการได้รับการช่วยเหลือให้รับบทบาทหน้าที่ของตนเอง สามารถรับผิดชอบตนเองตลอดจนได้รับการส่งเสริมพัฒนาจากทุกฝ่ายในมหาวิทยาลัย พวกเขาจะมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนและการดำเนินชีวิตเหมือนนักศึกษาปกติ

การนำเสนอในบทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ ความรู้เกี่ยวกับหลักในการทำงานกับนักศึกษาพิการ การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด Universal Design และการส่งเสริมทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักศึกษาพิการ เพื่อให้ข้อมูลต่อผู้ปฏิบัติงาน อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจศึกษาให้มีความ

เข้าใจแนวทางการทำงาน ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาพิการให้สามารถปรับตัวทั้งในด้านวิชาการ ด้านชีวิตส่วนตัว จนสามารถสำเร็จการศึกษาได้ตามกำหนด

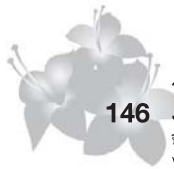
หลักในการทำงานกับนักศึกษาพิการ

ในการพัฒนาและส่งเสริมนักศึกษาพิการให้สามารถศึกษาเล่าเรียนและทำกิจกรรมต่างได้เท่าเทียมกับนักศึกษาปกติ จำเป็นที่จะต้องทราบหลักการทำงานกับนักศึกษาพิการ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2558) ให้ประสบความสำเร็จมีดังนี้ 1) หลักของความรู้ความเข้าใจ ผู้ที่จะทำหน้าที่ดูแลให้การสนับสนุนนักศึกษาพิการจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับลักษณะความพิการ ข้อจำกัดในแต่ละมุม จุดเด่น จุดด้อย จึงจะสามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) หลักของคุณธรรมจริยธรรม ผู้ที่จะทำหน้าที่ดูแลให้บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการได้ดี ควรยึดหลักการของความมีคุณธรรมจริยธรรม กล่าวคือ มีความเต็มใจ มีความปรารถนาดี มีความเสียสละและอดทนในการใช้ความพยายามที่จะช่วยเหลือ แนะนำให้บริการแก่นักศึกษาพิการ ได้สามารถเรียนรู้ และได้รับข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นประโยชน์ และได้รับความสำเร็จในการศึกษา 3) หลักของสิทธิมนุษยชนและความเท่าเทียมกัน นักศึกษาพิการเป็นบุคคลที่มีสิทธิ มีโอกาสที่จะได้รับบริการต่างๆ เช่น ด้านการศึกษาด้านการแพทย์ เท่าเทียมกับบุคคลทั่วไปโดยเฉพาะในด้านการศึกษา นักศึกษาพิการจำนวนมากมีศักยภาพ มีความสามารถในการเข้ารับการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้ ซึ่งในการให้บริการช่วยเหลืออำนวยความสะดวกกับบุคคลกลุ่มนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง การให้โอกาส ให้สิทธิเท่าเทียมกันกับบุคคลทั่วไปจะเป็นส่วนช่วยให้นักศึกษาพิการ ได้รับความสำเร็จในการศึกษา สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวและเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติต่อไป

ผู้เขียนได้ตระหนักถึงความสำคัญในหลักการทำงานและให้ความช่วยเหลือนักศึกษาพิการ ทั้งในหลักของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะความพิการของนักศึกษาพิการแต่ละประเภท หลักของคุณธรรมจริยธรรม และหลักของสิทธิมนุษยชน ซึ่งผู้ทำงานร่วมกับนักศึกษาพิการต้องตระหนัก เข้าใจ และเคารพให้เกียรติในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ และเปิดโอกาสให้นักศึกษาพิการได้แสดงความสามารถ ตามความถนัด ความสนใจ เชื่อมั่นในศักยภาพของนักศึกษาพิการ

การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด Universal Design

การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด Universal Design (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2557ข) มีดังนี้ 1) ฝ่ายบริหาร ควรตระหนักในความสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันในมหาวิทยาลัย โดยประกาศเป็นนโยบายที่ชัดเจน และจัดระบบการบริหารจัดการและบริการสนับสนุนที่เอื้อต่อผู้เรียนทุกคน เช่น ด้านอาคารสถานที่ ทุกอาคารต้องมีทางลาด มีห้องน้ำที่เหมาะสมที่นักศึกษาพิการสามารถใช้ได้ตนเอง (Independent Living) ซึ่งเรื่องนี้เป็นกฎหมายอยู่แล้วสำหรับสิ่งก่อสร้างใดๆในปัจจุบันที่ต้องดูแลเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ รวมถึงสภาพแวดล้อมอื่นๆที่เป็นประโยชน์ไม่เพียงแต่คนพิการเท่านั้น คนทั่วไปก็ร่วมใช้ได้ ได้แก่ ป้ายประชาสัมพันธ์ที่เป็นตัวอักษรวิ่งให้คนหูหนวกได้รับรู้ข่าวสาร ขณะเดียวกันการประชาสัมพันธ์ใช้เครื่องกระจายเสียงก็ช่วยให้คนตาบอดได้รับรู้เรื่องราวไปพร้อมกัน และเทคโนโลยีทุกจุดที่ให้บริการนักศึกษาทุกคน ควรติดตั้งโปรแกรมเสียง (JAWS) ให้นักศึกษาตาบอดสามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศด้วย เป็นต้น 2) ฝ่ายสนับสนุนการจัดการศึกษา ได้แก่ หน่วยงานบริการต่าง ๆ ให้แก่นักศึกษา เช่น กองบริหารการศึกษา กองพัฒนานักศึกษา สำนักวิทยบริการ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ ฯลฯ ต้องมีความตระหนักเช่นกันว่าต้องให้บริการแก่นักศึกษาในมหาวิทยาลัยหลายประเภท รวมทั้งนักศึกษาพิการด้วย หน่วยงานเหล่านี้ต้องเตรียมบุคลากรให้พร้อมให้บริการอย่างน้อยต้องมีคนในองค์กรสามารถใช้ภาษามือได้ หรือไม่ก็ต้องใช้สื่อทางสายตาให้นักศึกษาเข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติเมื่อเข้ารับบริการ แทนการใช้ภาษามือสื่อสารได้ 3) ฝ่ายผู้สอน เป็นกลุ่มที่มีความสำคัญมากต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา อาจารย์ทุกคนต้องตระหนักและยอมรับเสมอว่าเรามีหน้าที่สอนนักศึกษาที่มีความแตกต่างกันทุกห้องและทุกรายวิชาไม่ว่าจะมีความพิการหรือไม่ก็ตาม นักศึกษาปกติทั่วไปก็มีความแตกต่างในความสามารถและลักษณะนิสัย ดังนั้นการคำนึงถึง Universal Design จึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยก่อนอื่นอาจารย์ต้องทำความรู้จักนักศึกษาที่จะสอนให้ทั่วถึง ควรมีนักศึกษาพิการในห้องเรียนใหม่ หรือมีใครที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา เช่น ทำงานช้า เรียนรู้ช้า มีความสนใจสั้น เป็นต้น และที่สำคัญต้องสังเกตลีลาการเรียนรู้ (Learning Style) ของนักศึกษา คือ นักศึกษาบางคนสามารถเรียนรู้ได้ดีจากการฟังบรรยาย บางคนจะเข้าใจได้ดีต้องมีรูปภาพประกอบหรือใช้สื่อตัวอย่างแสดงให้เห็น หรือบางคนต้องลงมือปฏิบัติ ฯลฯ เมื่อรู้จักนักศึกษาแล้ว

อาจารย์จะได้เตรียมแบบการสอน (Teaching Style) ได้ถูกแบบการสอนมีหลายแบบ เพื่อให้เหมาะกับนักศึกษาหลายประเภท เช่น ในบางเนื้อหาอาจเป็นการบรรยาย บางเนื้อหาอาจให้ลงไปเก็บข้อมูลตามแหล่งเรียนรู้ต่างแล้วมานำเสนออภิปรายร่วมกัน เป็นต้น การเขียนคำอธิบายรายวิชาควรมีความชัดเจนว่าผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนได้อะไร โดยวิธีใดและคาดหวังอย่างไร ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเสนอแนะในสิ่งที่ต้องการอยากรู้เพิ่มเติม หรือปรับกิจกรรมบางส่วนในรายวิชานั้นได้ด้วย นอกจากนั้นการจัดทำสื่อการสอนควรคำนึงถึงผู้เรียนทุกคน ไม่ว่าจะเป็นนักศึกษาปกติหรือพิการ เช่น จัดทำวีดิโอเทปหรือเพาเวอร์พอยท์ประกอบเสียงและตัวหนังสือกำกับ เป็นต้น ฝ่ายผู้สอนอีกกลุ่มหนึ่ง ทำหน้าที่สอนพร้อมกับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในขณะเดียวกัน ก็ยังมีความสำคัญเป็นทวีคูณ อาจารย์ที่ปรึกษามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาจบการศึกษาไปพร้อมกับการเป็นคนดีของสังคม เมื่อได้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษานักศึกษาห้องใดห้องหนึ่ง กิจกรรมการให้การปรึกษาต้องคำนึงถึงความหลากหลายแตกต่างกันของนักศึกษาในที่ปรึกษาเสมอบางคนอาจต้องการการปรึกษาเป็นส่วนตัวหลังจากทำกิจกรรมร่วมกันกับเพื่อนทั้งห้อง จึงเป็นความท้าทายของอาจารย์ที่ปรึกษาที่จะช่วยเหลือนักศึกษาได้ใกล้ชิดเป็นรายบุคคล 4) ฝ่ายสนับสนุนการเรียนรู้นักศึกษาพิการ (Disability Support Service : DSS) ต้องทำหน้าที่ช่วยเหลือสนับสนุนให้นักศึกษาพิการได้เข้าถึงความรู้ให้มากที่สุด เช่น การช่วยให้นักศึกษาหูหนวกได้เรียนรู้ในรายวิชาต่างที่อาจารย์สอนโดยผ่านล่ามภาษามือหรือการช่วยเหลือนักศึกษาตาบอดด้วยการอ่านหนังสือลงเทปให้นักศึกษา บริการพิมพ์ข้อสอบเป็นอักษรเบรลล์ให้อาจารย์ผู้สอน และบริการคอมพิวเตอร์พร้อมโปรแกรม JAWS ให้นักศึกษาตาบอดเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศได้ เป็นต้น ในงานด้านบริการ นักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ การจัดบริการและงบประมาณสนับสนุนขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละมหาวิทยาลัย ขาดแคลนบุคลากรที่เชี่ยวชาญเฉพาะทางและบุคลากรมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของงานแต่ละงานในการบริการนักศึกษาพิการ การบริการจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน (อสิริยาภรณ์ วานิชพิพัฒน์. 2558)

การช่วยเหลือนักศึกษาพิการต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายในมหาวิทยาลัย เริ่มจากฝ่ายบริหารต้องมีนโยบายที่ชัดเจน ฝ่ายสนับสนุนการจัดการศึกษา ฝ่ายผู้สอนทั้งอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษา และฝ่าย

สนับสนุนการเรียนรู้นักศึกษาพิการ จะเห็นว่าทุกฝ่ายต้องทำงานประสานกันอย่างเป็นระบบ และเป็นไปในทิศทางเดียวกันนโยบายของฝ่ายบริหารควรมีความชัดเจนและเปิดกว้างสำหรับนักศึกษาพิการเพื่อให้สัมพันธ์กับการเรียนรู้ตามแนวคิด Universal Design อาจารย์ผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจผู้เรียน และรู้สึกยินดีที่ได้ให้โอกาสในการช่วยเหลือนักศึกษาพิการ และฝ่ายสนับสนุนการเรียนรู้นักศึกษาพิการควรมีการเตรียมในการช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของนักศึกษา

การส่งเสริมทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักศึกษาพิการ

การศึกษาวิถีทางที่จะพัฒนานักศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ด้วยการส่งเสริมทักษะการบริหารและจัดการตนเองของนักศึกษาพิการ มีดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. 2557) 1) สนับสนุนให้นักศึกษามีทักษะความสามารถที่จะบอกแก่ผู้อื่นได้ว่าตนมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความช่วยเหลืออะไรบ้าง (Self Advocated) คือ ตัวอย่างเช่น นักศึกษาหูหนวกแจ้งให้อาจารย์ผู้สอนทราบ อาจารย์ผู้สอนจะได้จัดการเรียนการสอนและวัดผลด้วยวิธีที่เหมาะสม เช่น ให้นักศึกษามานั่งแถวหน้าเพื่อสะดวกในการอ่านริมฝีปาก จัดล่ามภาษามือ และแยกการสอบเมื่อมีการสอบฟังภาษา เป็นต้น 2) สนับสนุนให้นักศึกษามีทักษะในการใช้ ความสามารถในการบริหารจัดการตนเอง 3) สนับสนุนนักศึกษาให้มีการพัฒนาดตนเองจนประสบความสำเร็จ ด้วยการสอนฝึกฝนสิ่งเหล่านี้ การจัดการและการบริหารเวลา (Time management) การสอนให้รู้จักกลยุทธ์ในการอ่าน เขียน และการทำข้อสอบ (Strategies for Reading, Writing, and Test) การจดบันทึก (Taking Strategies for Note-taking) กลยุทธ์ในการให้ความจดจ่ออยู่กับงานที่ทำหรืองานที่ยุ่งยากซับซ้อน (Strategies for Staying Focus on a Task Strategies to Encourage Metacognition) กลยุทธ์ในการสนับสนุนให้นักศึกษาใช้อภิปัญญา (Metacognition) การกำกับตนเองในการเรียนรู้หมายถึงพฤติกรรมของผู้เรียนในการตั้งเป้าหมายใช้กลวิธีในการสังเกต จัดการและควบคุมการกระทำของตนเอง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและการรู้คิดในการเรียนรู้ ประกอบด้วยกลวิธีทางปัญญาและอภิปัญญาและกลวิธีจัดการแหล่งเรียนรู้ (สาลินี จงใจสุธรรม. 2558)

ในการส่งเสริมทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักศึกษาพิการ ทักษะที่จำเป็นที่ควรส่งเสริม คือ ทักษะความสามารถที่จะบอกแก่ผู้อื่นว่าตนมีความจำเป็นที่จะต้อง

ได้รับความช่วยเหลืออะไรบ้าง ทักษะการใช้ความสามารถในการบริหารและจัดการตนเอง และสนับสนุนให้นักศึกษามีการพัฒนาตนเองจนประสบความสำเร็จ หากศูนย์ DSS ของแต่ละมหาวิทยาลัย มีการสอดแทรกทักษะดังกล่าวในการทำงานกับนักศึกษาพิการ เพื่อเป็นการสร้างความตระหนักให้นักศึกษาได้พิจารณาถึงความสำคัญในการรับรู้และเข้าใจตนเอง ตลอดจนวางแผนเกี่ยวกับเป้าหมายชีวิตจะเป็นประโยชน์มากสำหรับการวางแผนพัฒนาตนเอง สำหรับนักศึกษา เป็นการเตรียมความพร้อมสู่การสำเร็จการศึกษาและการประกอบอาชีพในอนาคต

บทสรุป

เมื่อสถาบันอุดมศึกษาเปิดรับนักศึกษาพิการ บทบาทของมหาวิทยาลัยจึงต้องตระหนักถึงการทำงานร่วมกันในทุกภาคส่วน มีกระบวนการทำงานและให้ความช่วยเหลือนักศึกษาพิการ โดยนำแนวทางทั้ง 3 แนวทาง ได้แก่ หลักในการทำงานกับนักศึกษาพิการ การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด Universal design และการส่งเสริมทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักศึกษาไปปรับใช้ รวมทั้งการประสานงานกับหน่วยงานของมหาวิทยาลัยอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อให้แนวทางการส่งเสริมพัฒนานักศึกษาพิการ ได้รับการทบทวน ปรับเปลี่ยนอย่างเหมาะสมที่สุดตามบริบทของยุคสมัย ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างเอื้อประโยชน์ให้กับนักศึกษาพิการในระดับอุดมศึกษามากที่สุด

รายการอ้างอิง

- พรณี ช.เจนจิต. (2550). **จิตวิทยาการเรียนการสอน**. นนทบุรี : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551. (2551, 5 กุมภาพันธ์). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 125 ตอนที่ 28ก. ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการว่าด้วยการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2552. (2552, 6 พฤศจิกายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 126 ตอนพิเศษ 163ง.
- สาลินี จงใจสุธรรม, นำชัย ศุภฤกษ์สกุลและวินัย คำสุวรรณ. (2558). “กลวิธีการกำกับตนเองในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21,” **วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา**. 7(1) : 15–26.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2557ก). **เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในระดับอุดมศึกษา : การส่งเสริมทักษะการบริหารจัดการตนเองของนักศึกษาพิการ**. กรุงเทพฯ : กลุ่มส่งเสริมการเรียนรู้ประสบการณ์กับชุมชน.
- _____. (2557ข). **เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในระดับอุดมศึกษา : การออกแบบการเรียนรู้ที่เป็นสากล**. กรุงเทพฯ : กลุ่มส่งเสริมการเรียนรู้ประสบการณ์กับชุมชน.
- _____. (2558) **เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในระดับอุดมศึกษา : การทำงานกับนักศึกษาพิการ**. กรุงเทพฯ : กลุ่มส่งเสริมการเรียนรู้ประสบการณ์กับชุมชน.
- อิสริยาภรณ์ วานิชพิพัฒน์. (2558). **แนวทางการให้บริการในศูนย์บริการสนับสนุนนักศึกษาพิการของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาพิเศษ). นครราชสีมา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- Belch, H.A. (2004). “Retention and Students with Disabilities,” **Journal of College Student Retention**, 6, 3–22.
- Wessel, R.D., Jones, J.A., Markle, L., & Westfall, C. (2009). “Retention and Graduation of Students with Disabilities : Facilitating Student Success,” **Journal of postsecondary education and disability**. 21(3) : 116–124.
- Tinto, V. (1993). **Leaving college : Rethinking the Causes and Cures of Student Attrition**. 2nd ed. Chicago : University of Chicago Press.